

EU: Promoviranje i zaštita prava djece u Europi

Anna Zito

Zaštita i promoviranje prava djeteta prioritetna su zadaća Europske unije. Anna Zito opisuje razvoj područja europske politike koja zahtijeva snažnu suradnju između svih relevantnih interesnih skupina.

Prava djece čine dio ljudskih prava koja EU i zemlje članice moraju poštivati temeljem međunarodnih i europskih sporazuma. Sve zemlje članice ratificirale su Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima djeteta iz 1989. Prava djeteta sadržana su u Članku 24. Europske povelje o temeljnim pravima Europske unije. Dok Članak 2. Ugovora

o Europskoj uniji (Lisabonski ugovor) navodi da će 'Unija... promicati... zaštitu prava djeteta... U njihovom odnosu sa širom zajednicom Unija će pridonositi... iskorjenjivanju siromaštva i zaštiti ljudskih prava, osobito prava djeteta', EU izriječno priznaje djecu kao jedinice kojima je potrebna zaštita, ali i koji su također nositelji prava.

Uz to EU izriče svoju jasnu odgovornost za promoviranje i zaštitu spomenutih prava djece. Instrukcije EU obvezne su promicati i štiti dječja prava. U Priopćenju o Strateškim ciljevima 2005. - 2009., Komisija zalaganje za dječja prava smatra jednim od svojih glavnih prioriteta: 'Osobit prioritet mora imati djelotvorna zaštita prava djece protiv ekonomske eksploatacije te protiv svih oblika zlostavljanja, s Unijom u ulozi prosvjetitelja ostatka svijeta.' U travnju 2005. Skupina povjerenika za temeljna prava, nediskriminaciju i jednake

mogućnosti, odlučila je pokrenuti posebnu inicijativu za unapređenje promicanja, zaštite i ispunjavanja dječjih prava u unutarnjoj i vanjskoj politici EU.

Da bi se omogućilo provođenje ove odluke, Komisija je 2006. usvojila Priopćenje 'Prema strategiji EU o pravima djeteta'. Ovaj dokument predlaže inovativan pristup unutarnjoj i vanjskoj politici EU. Strategija obuhvaća pitanja kao što su socijalna zaštita, suradnja na razvoju, pregovaranje u trgovini, odgoj i obrazovanje, zdravstvo te kazneno i građansko pravo.

Skupina za temeljna prava i prava djeteta osnovana je u siječnju 2008. u Direkciji za opću slobodu, sigurnost i pravdu. Posao Skupine je osigurati da se akcije EU podudaraju sa zahtjevima temeljnih prava, uključujući poštivanje i promicanje prava djeteta; da nadzire i osigura da su akcije Komisije koje zadiru u dječja prava u skladu s međunarodnim standardima i standardima EU i da su priznate Konvencijom te u Povelji o temeljnim pravima Europske unije. Političko područje na kojem je Skupina djelovala obuhvaća nasilje i trgovinu ljudima, migracije, građansko i kazneno pravo, zdravstvo, zlostavljanje djece i informatičke tehnologije.

Komisija se obvezala da će u strategiju EU vezanu za prava djece uključivati građansko društvo. S ciljem savjetovanja Komisije i ostalih europskih institucija o pitanjima koja se bave dječjim pravima, osnovan je Forum o pravima djeteta. Članovi Foruma su predstavnici zemalja članica, pravobranitelji za djecu i predstavnici Europskog parlamenta, Europskog ekonomskog i socijalnog odbora, Vijeća Europe, UNICEF-a i nevladinih udruga.

Razvijanje strategije o pravima djeteta također znači predlaganje konkretnih inicijativa. Nedavni je primjer podrška koju je dala Komisija da se u svakoj zemlji članici ustanovi Dječji sustav za uzbunjivanje, koji seže izvan granica zemlje, s namjerom pridonosa spašavanju života djece koju su oteli zločinci.

U izvješću Eurobarometra iz 2008. stoji da 76% djece nije svjesno svojih prava, a 79% ne zna kome bi se obratilo u slučaju potrebe. Zato Komisija razvija web stranicu za djecu kako bi im objasnila njihova prava te što EU radi u praksi na njihovom promicanju i zaštiti. Ona će za svaku zemlju članicu sadržavati

pojediniosti o tome koje institucije i državne službe za pružanje pomoći djeci treba kontaktirati.

Promicanje prava djeteta je integralan dio vanjske politike EU o ljudskim pravima, uključujući politiku razvoja, mira i sigurnosti. Ciljevi EU u okviru ove politike su promicanje načela kao što su nediskriminacija, najbolji interes djeteta, opstanak i razvoj djeteta. Smjernice EU o pravima djeteta (2007.) promiču prava djece širom svijeta. Smjernice EU o djeci i oružanim sukobima (iz 2003. dopunjene 2008.) odnose se na kratkoročan, srednjoročan i dugoročan utjecaj oružanih sukoba na djecu. Priopćenje Komisije o 'Posebnom položaju djece u vanjskim odnosima EU' (iz 2008.) označava prioritetna područja, programska sredstva i načela, usmjeravajući vanjsko djelovanje EU u korist djece. Za postizanje ovih ciljeva Komisija se služi sredstvima kao što je politički dijalog s ostalim zemljama, razvoj suradnje te partnerstvo i suradnja s međunarodnim interesnim skupinama.

U 2008. Komisija je započela proces prepoznavanja budućih prioriteta EU u korist prava djeteta. Za sada će se vanjskim vrednovanjem procjenjivati utjecaj akcija EU na dječja prava.

Prava djeteta potencijalno se odnose na širok raspon djelovanja EU. Zato bi Komisija željela utemeljiti svoju strategiju za prava djeteta na jasno prepoznatim prioritetima - primjerice nasilju, siromaštvu i djeci u osobito teškim situacijama, izrazito u kontekstu imigracije (maloljetnici bez pratnje, žrtve trgovine ljudima itd.). Komisija je nedavno predložila buduću razvoj strategije EU u vezi prava djeteta kao jedno od prioritetnih pitanja za tzv. 'Stockholmski program' koji će postaviti prioritete Komisije na području slobode, sigurnosti i pravde.

Anna Zito je koordinatorica za dječja prava Europske komisije, u području pravde, slobode i sigurnosti.
Anna.zito@ec.europa.eu

Za više informacija o radu Europske komisije kao i pristup ključnim dokumentima iz područja dječjih prava, pogledajte:

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/children/fsj_children_intro_en.htm